

Bollettino n. 1019

Efficace incursione
contro il porto di Algeri

2 velivoli nemici distrutti

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica in data di 10 marzo 1943-XXI il seguente bollettino di guerra n. 1019:

In Tunisia nulla da segnalare.

Bombardieri germanici hanno attaccato il porto di Algeri colpendo le attrezzature portuali e danneggiando un piroscafo di medio tonnellaggio.

Due velivoli della formazione che ieri notte sganciava bombe su Palermo sono stati abbattuti dal tiro della difesa controaerea di Porto Empedocle.

Vojno poročilo št. 1019

Letalski napad na luko
v Alžiru

2 nasprotnikovi letali sestreljeni

Italijansko uradno vojno poročilo št. 1019 pravi: Iz Tunizije ni kaj poročati.

Nemška bombniki so napadli luko v Alžiru. Zadelo naprave v pristanišču ter poškodovalo parnik srednje mere.

Dve letali iz oddelka, ki je prednočnim metal bombe na Palermo, so zbili strelj protiletalskega topništva iz Porto Empedocle.

Rim, 11. marca. s. Duce je sprejel prestolonaslednika kneza Umberta, ki mu je poročal o svojem nedavnem nadzorstvenem potovanju po Sardiniji ter o drugih vprašanih vojaškega značaja.

»Dokazila o nasprotnikovih bedastocah«

Rim, 11. marca. s. Včerajšnja »Dokazila o nasprotnikovih bedastocah« pravijo:

Londonski »News Chronicle« prinaša članek o »nedelavnosti italijanske vojne mornarice« in pravi: »Eno izmed vprašanih pri snidenju Mussolinija z Ribbentropom je bilo, kakor poroča alžirski radio, vprašanje v nedelavnosti italijanske vojne brodogradnje. Trdijo, da je nemški zunanji minister zahteval takojšen nastop tega brodogradnje ter da je vztrajal ponujal nemške posadke in strokovnjake, ki naj bi ojačali moralo italijanskih posadk.«

»Daily Herald« trdi, da je Mussolinijev dnevno zapoved divizijam, ki so se vrstile z ruskega bojišča, treba razumeti v glavnem kot gesto, ki naj nemško javno mnenje prepriča, da se Italija kot zaveznica vojne v polni meri udeležuje. Izraža dalje prepričanje, da bo nekaj italijanskih čet ostalo v Rusiji. Vsekakor pa pomeni ta ukrep važno premestitev italijanskih vojaških sil z ruskega na sredozemsko bojišče. Zdi se, da je Hitler, ki ima dovolj posla z vprašanjem o lastnih vojaških silah, Mussolinija obvestil, naj sam poskrbi za obrambo Italije, v podporo mu bo pa samo nemško letalstvo in nič drugega.

List »Daily Sketch« piše: Hitlerjeva skrivnost je vedno mračnejša. Na dan, ko trdijo, se je z Mussolinijem sešel na italijanski meji, naj bi ga bili videli tuji diplomatski zastopniki bodisi v Berlinu, bodisi v Berchtesgaden. Poročilo o njegovem snidenju z Ducejem, ki je prišlo iz ne prav zanesljivega švicarskega vira, naj bi v angleških uradnih krogih nič preveč ne verjeli.

Leti list poroča: V nekaterih diplomatskih krogih so zvedeli za čudno zahtevo, ki naj bi jo bil Mussoliniju dal Ribbentrop med nedavnim obiskom v Italiji. Zahteva je v tem, naj bi Italija ob koncu vojne Turčiji ponudila Dodekaneske otoke. V zameno za to ponudbo, ki bi jo bilo treba narediti v imenu osi in ka naj bi jo bil Mussolinij odbil, naj bi Italija dobila nekaj ozemelj na Balkanu. List pravi, da je namen tega poskusa jasen, a Turki te ponudbe niso sprejeli, ker so se »spoznameli« (ne pove pa, s kom), da med vojno ne bodo sprejemali ponudb glede povečanja svojega ozemlja.

»Sunday Times« piše: Tifus je izbruhnil v več italijanskih pokrajinah, zlasti severno od Milana, kakor na primer v Comu in Varesu. Ker se švicarske oblasti boje, da bi se kužna bolezen utegnila razširiti čez mejo, so v krajih ob meji razdelili cepivo zoper tifus. Cepiti se morajo potniki, ki gredo v Italijo in nazaj.

Angleški mesečnik »Free Europe« prinaša članek Mihe Kreka, podpredsednika jugoslovanske vlade v Londonu z naslovom »Trieste in jugoslovanska enotnost«. V njem zagovarja trditve, da je to veliko adrijsko pristanišče naraven izhod Slovenije na morje in da mora po vojni pripadati Jugoslaviji. Pisec potem pravi: »Spominjati se moramo, da je po Bismarckovih besedah in po Hitlerjevi politiki nemški načrt ta, narediti iz Trieste sredozemski Hamburg za veliko Nemčijo. Slovenci so pa stoletja in stoletja branili Trieste kot svojo luko. Zelim, naj Trieste postane pristoja za narod, ki je v Srednji Evropi, ne pa trdnjava za širjenje nemške moči ter italijanskih teženj. Kdor ima Trieste, ni samo vladar Slovenije in zahodne Jugoslavije, temveč ima v rokah tudi ključ za ves pomorski promet zahodne Evrope. Ali bodo zavezniški hoteli ta ključ izročiti sovražniku? Ne verjamem, po polomih in razočaranjih, ki jih je povzročil eden najneuspešnejših sklepov pariške mirovne konference v letu 1919.

Viharji in vročina ne ovirata nemških podmornic:

Potopile so 23 ladij s skupno 134.000 tonami

Na vzhodnem bojišču: odjuga po južnem odseku — Sovjetski napadi pri Orlu in Staraji Rusi zavrtnjeni

Nemški letalski napad na Alžir

Hitlerjev glavni stan, 11. marca. Nemško vrhovno poveljstvo je včeraj objavilo tole posebno uradno vojno poročilo:

Med besnečimi snežnimi viharji na severnem Atlantskem morju, pod tlečo vročino ekvatorialnega sonca in med jesenskimi viharji, ki razburkajo obširno morje okrog rta Dobre nade, so nemške podmornice v hudih bojih zadnjih petih dni iz kratke razdalje potopile 23 nasprotnih ladij s skupno 134.000 tonami. Drugih šest ladij je bilo zadetih s torpedi.

Hitlerjev glavni stan, 11. marca. Nemško vrhovno poveljstvo je včeraj objavilo tole uradno vojno poročilo:

Na jugu vzhodnega bojišča je trajna odjuga omejevala bojne nastope na krajevno bojno delovanje, nasprotno pa je pridobil nemški napad zahodno in severozahodno od Harkova nadalje na prostoru. Čeprav je nasprotnik vrgel v boj naglo naprej poslane čete, ki so v ogorčenih protinapadih izkrmjevale, so dosegle naše napadalne divizije svoje dnevne cilje.

Na odseku pri Orlu je nasprotnik na široki bojni črti prešel k novim močnim napadom, ki so bili zopet z nenavadno velikimi krvavinami izgubami odbiti.

Na srednjem odseku vzhodnega bojišča je poskusil nasprotnik z močnimi silami brezuspešno vdreti v načrtne odmakalne pokrete. Nemške divizije so pri tem sestrelile 17 oklepnikov in naštele pred svojimi postojankami 2000 padlih sovjetskih vojakov. Mesto Bjelji je bilo preteklo noč po načrtu in presenetljivo za nasprotnika izpraznjeno.

Sovjetski naskok proti našim postojankam pri Staraji Rusi je včeraj popustil v silovitosti prejšnjih dni. Več krajevnih sovjetskih napadov se je ponesrečilo.

Močni oddelki letalstva so na težjih bojnih delovanjih izvedli silovite udarce proti postojankam četam na pohodu in oskrbovalnemu prometu nasprotnika.

Na afriškem bojišču vlada mir. Pri nočnem napadu nemških bojnih letal na pristanišče Alžir je bila zažgana trgovska ladja srednje velikosti.

Posamezna angleška letala so včeraj podnevi priletela nad nemško ozemlje, ne da bi metala bombe. Ponoči je napadlo britansko letalstvo mesto München. Prebivalstvo je imelo izgube. Povzročena je bila velika škoda na stanovanjskih okrajih, več bolnišnicah, cerkvah in drugih kulturnih spomenikih. Tudi na več krajih zapadne Nemčije so bile posamično odvržene rušilne bombe. Povzročile so manjšo škodo na poslopih. Nočni lovci in protiletalsko topništvo so sestrelili 12 angleških bombnikov.

Nemška brza vojna letala so izvedla podnevi uspešen napad v nizkem poletu proti južnoangleškemu mestu Worthing. V pretekli noči so skupine nemškega letalstva ob dobri vidnosti bombardirale mesto Hull. Druga bojna letala so napadla pristaniška mesta ob južni angleški obali. S teh uspešnih napadov se eno letalo ni vrnilo.

Pred holandsko obalo je napadel oddelek britanskih brzih čolnov nemški ladijski spreved. Zaščitne edinice so odbile napad, potopile 3 angleške brze čolne in zažgale še dva druga.

Strahovalni letalski napadi — dokazi angleškega divjaštva

Nemški narod mirno čaka, da bo vrnil milo za drago

Berlin, 11. marca. s. Iz pooblaščenega nemškega vira prihajajo vesti, da so angleška letala pri strahovalnem napadu na München v predpretekli noči poleg mnogih stanovanjskih hiš razdejala ali hudo poškodovala še štiri bolnišnice, tri osnovne šole in polikliniko. Stevilni spomeniki velike umetniške veljave, po večini zgrajeni v 15. stoletju, so bili zadeti in delno porušeni. Med njimi so knjižnica, piknateka, mestno gledališče, slavna univerza, akademija umetnosti, slovita stolnica Frauenkirche, grad in dva muzeja.

Berlin, 11. marca. s. Večerni listi v kratkih poročilih o strahovalnih napadih angleškega letalstva proti Nürnbergu in Münchenu ogorčeno prikazujejo pravičen prezir nemškega naroda za sovražnikovo divjaštvo in za nizkotne namene, ki jih hočejo Anglosaksonci doseči s takim kričavim načinom vojskovanja. Britansko dušo mora do dna poznati — piše »Berliner Börsenzeitung« —, kdor želi razumeti, kako se morejo Angleži ogreji za tako bojevanje. Anglosaksonci — poudarja list — so se zmeraj izkazali v manjvrednosti, ker so se venomer ogibali odprtega in jasnega boja nasprotujočih si vojsk, po katerem bi prišlo do odločilnega spopada.

»Berliner Nachtausgabe« pa pripominja, da so se angleški letalci pri zadnjih strahovalnih napadih na Berlin, Köln, Nürnberg in München natanko ravnali po besedah angleškega letalskega maršala Johna Harrisona, po katerih naj velja kot najvišja zapoved: čim več stanovanjskih hiš bo poruženih in čim več mož, žena in otrok ubitih, tem bolj uspešno bo letalsko bombardiranje. Cilji pa, ki jih hoče nasprotnik s svojimi strahovalnimi napadi na civilno prebivalstvo doseči, so še zelo daleč. Nemški narod, zaključuje list, je dovolj močan, da se ne bo dal »omajati« po žalitvah, ki mu jih prizadeva nasprotnik; krepi ga neomajna volja, da bo sovražniku nekega dne, ki ni predaleč, vrnil udarce v postoteren meri.

Nemško odlikovanje za poveljnika italijanske vojne mornarice na Ladoškem jezeru

Helsinki, 11. marca. s. Na predlog nemškega velikega admirala Raederja je odlikovanje reda železnega križa druge stopnje dobil fregatni kapitan Jožef Bianchini, poveljnik brodogradnja italijanskih protipodmorniških čolnov, prav tako pa tudi njegovi častniki, podporočniki bojne ladje Karel Ercolelli, Renato Bechi ter Aldo Benvenuto za nastope na Ladoškem jezeru.

Bolgarski list o nalogah notranje fronte v sedanji vojni

Sofija, 11. marca. s. Pod naslovom »Notranja fronta« je bolgarski list »Dnes« objavil uvodnik, v katerem pravi: »Da usoda Bolgarije odvisi od zmage Osi v tej vojni, je nesporna resnica. Mi Bolgari dobro poznamo boljševiško nevarnost in zato smo bili prvi, ki smo razumeli in cenili klice naših velikih zaveznikov za evropsko zedinjenost proti boljševizmu. Sprito te nevarnosti moramo skrbeti, da bo naša notranja fronta, ki je zaenkrat naše edino bojišče, čim trdnjša. Zmaga se bo nasmešnila tistemu, ki bo mirno prenašal najhujše žrtve in najstrožjo disciplino. Naše velike zaveznice pošiljajo v boj svoje največje gmodne in pravne sile, zato pa moramo mi Bolgari trdno držati vsaj našo notranjo fronto.«

Quislingov oklic za boj proti boljševizmu

Oslo, 11. marca. s. Vsi norveški listi objavljajo Quislingov oklic Norvežanom, naj se prostovoljno javijo za boj proti boljševizmu. Za vsak evropski narod, pravi oklic, je prva dolžnost, da napne vse sile, da se pobije boljševizem. Na Norveškem bodo ustanovili »Pasergraderregiment Norge«, v katerem se bodo bojevali norveški prostovoljci.

Vesti 11. marca

Po vsej Franciji se zgrajajo nad divjaškim letalskim napadom na mesto Rennes, ki so ga napadle ameriške letelce trdnjave in ga podale bombardirale z velike višine. Mes' samo je daleč od nemških utrjenih točk in ni imelo nobenih vojaških ciljev. Bilo je v kratkem času skoraj popolnoma razdejano. Po napadu so našli 250 mrtvih, med katerimi je bilo mnogo žensk in otrok. Stevilo žrtv pa še ni točno ugotovljeno, ker jih je mnogo ostalo še pod razvalinami.

Za predsednika londonske spodnje zbornice je bil izvoljen Clifton Brown.

Pravi ameriški nameni v sedanji vojni

Buenos Aires, 11. marca. s. Govor, ki ga je imel v Columbiji podpredsednik USA Wallace, da bi dal merodajna zagotovila glede odkritosrčnosti ameriških načrtov o bodočem svetovnem redu, ni dosegel cilja, pač pa je celo zaostril razlike med ameriški in neameriški državami, ki danes na svoji koži okušajo težo gospodarskega, finančnega ali celo obojega vsiljevanja Združenim državam. Podpredsednik je bil najbolj jaseen tedaj, ko je zatrdil: »Nikdar si ne bomo zagotovili narodne varnosti, če se bomo držali izolacionistične ali pa strogo narodne politike.« Iz teh izjav se jasno razvidi, da gre najprej in pred vsem za varnost Združenih držav. Toda še jasnejši je bil Wallace, ko je dejal, da večina ameriškega ljudstva sodi, da bi bilo bolje, ako bi ostali oboženi in počakali na tretjo svetovno vojno, in da bi bilo primernejše, ako bi Amerika ves svoj vpliv zastavila v korist sil, ki se skušajo tej vojni izogniti. Na tej točki sloni vsa ameriška politika zoprnih posojil na dolge roke, s katero si namerava po zakonu o posojanju in dajanju v najem ameriška vlada prisvojiti kopenska in pomorska oporišča, iz katerih bi spleta nerazrušno mrežo proti sedanji in bodoči svobodi vseh narodov na svetu. Končno bi dobila politika vojaškega in propagandističnega vsiljevanja možnost, da si zagotovi čim večje možnosti za prodiranje in navlado ne le v škodo mirnih narodov, temveč tudi na škodo koristi, ki jih imajo njeni zavezniški in prijatelji. Treba je, kakor je rekel Wallace, vreči vso težo ameriškega vpliva v sedanjo vojno, ne da bi čakali na tretjo svetovno vojno, čeprav je trenutno vsa politika Združenih držav usmerjena v doseg nadvlade nad vsem svetom. Kdo ve, kako bi bilo v tretji svetovni vojni?

se skušajo tej vojni izogniti. Na tej točki sloni vsa ameriška politika zoprnih posojil na dolge roke, s katero si namerava po zakonu o posojanju in dajanju v najem ameriška vlada prisvojiti kopenska in pomorska oporišča, iz katerih bi spleta nerazrušno mrežo proti sedanji in bodoči svobodi vseh narodov na svetu. Končno bi dobila politika vojaškega in propagandističnega vsiljevanja možnost, da si zagotovi čim večje možnosti za prodiranje in navlado ne le v škodo mirnih narodov, temveč tudi na škodo koristi, ki jih imajo njeni zavezniški in prijatelji. Treba je, kakor je rekel Wallace, vreči vso težo ameriškega vpliva v sedanjo vojno, ne da bi čakali na tretjo svetovno vojno, čeprav je trenutno vsa politika Združenih držav usmerjena v doseg nadvlade nad vsem svetom. Kdo ve, kako bi bilo v tretji svetovni vojni?

Nesporazumljenja med Združenimi državami in Sovjeti

Zeneva, 11. marca. s. Pod naslovom »Sovjetska uganka« piše list »La Suisse« med drugim naslednje: Med Veliko Britanijo in Združenimi državami na eni strani in Sovjetsko Rusijo na drugi strani je nesporazumljenje. Nasprotja so se opazila že delj časa. Pooblaščen glasniki z anglosaške strani so o njih precej veliki govorili. V smislu vojaških načrtov je bilo čisto naravno, da sta si Velika Britanija in Sovjetska Rusija postali zaveznički v boju proti istemu nasprotniku. Razen tega je bilo čisto razumljivo, da so tudi Združene države tedaj, ko so stopile v vojno, smatrale Rusijo za svojo zaveznico in ji nudile gmodno pomoč z dobavami raznega blaga. Če pa upoštevamo na eni strani revolucionarni program, ki preveča politiko moskovske vlade, potem je jasno, da že od

prvega trenutka Rusija ni bila v isti bojni črti kakor Angleži in Amerikanci. Po drugi strani piše list »Currier & Geneve« v članku pod naslovom: »Dvojni ameriški opomin«: Izjave, ki jih je ameriški veleposlanik v Moskvi Standley podal dopisnikom anglosaških listov, so se posebno lučjo posvetile na sovjetsko ameriške odnose. Pravijo, da so veleposlanikove besede vznemirile in presenetile Angleže in Amerikance. List nato na dolgo razlenguje Steinhartove izjave in pristavlja: Očitno je, da je za voditelje Sovjetske Rusije, ki so dolga leta dopovedovali prebivalstvu, da je komunistična oblika države daleč najboljša nad ostalimi, malo težko slaviti države, ki jih bodo nekega dne spet označili kot bogataške, in poudarjati pomembnost njihovih prispevkov k sovjetskim vojnim naporom. Toda takšno stališče prav gotovo ne obeta nič posebnega za bodočnost in gotovo ne pripravlja tal za lojalno sodelovanje med Rusijo, Združenimi državami in Veliko Britanijo po končani vojni. Brez dvoma je to tisto, na kar je meril s svojim govorom podpredsednik Združenih držav Wallace.

Boljševiški imperialistični načrti ne bodo uspeli

Budimpešta, 11. marca. s. Uradni madžarski list »Pester Lloyd« je napadel neke švicarske liste, ki so zatrjevali, da imajo Angleži in Amerikanci namen Madžarsko razkosati ter ustanoviti veliko Češkoslovaško z Benešem na čelu, ki uživa naklonjenost Moskve. Omenjeni list pravi, da so ti angleški in ameriški načrti o ureditvi srednje-vzhodne Evrope obsojeni, da ostanejo v kraljestvu domišljije. Beneš, ki uživa Stalinovo zaupanje, bi v primeru angleške in ameriške zmage imel nalogo, odpreti kot boljševiškem imperializmu in pobiti tiste dežele, ki bi se sovjetskemu razmahu postavile po robu. Anglija se še zmeraj ni nič naučila iz preteklosti: vztraja in ponavlja iste napake, ki so povzročile svetovni požar. Angleško sodelovanje v boljševiških načrtih je jasno ter se razodeva tudi v tem, kako angleška politika podpira Beneša: moža Stalinovega zaupanja. Na srečo pa, zaključuje list, bodo ti načrti boljševiškega imperializma propadli po zaslugi onih sil. Te so z drugimi evropskimi narodi vred zavedajo kulturnega poslanstva in bodo zlomile sile, ki bi evropsko celino rade vrgle v rdeče roke.

Nemški vojni dopisniki poročajo, da se na ruskem bojišču bojujejo tudi Rusi, Ukrajinci, Iartari, Estoni in Letonci ob strani nemških čet proti boljševikom. Dopisnik pravi, da je med temi četami veliko števil Kozakov, ki se zagrizeno bojujejo proti Stalinu in boljševiški mu reži, katerega divje sovražijo.

Letošnje leto ugodnejše za os kakor lansko

Bukarešta, 11. marca. s. Položaj na različnih odsekih bojišča je predmet obsežnih razlag vojaških kritikov romunskih listov. Vojaški kritik lista »Curentul« primerja lansko stanje z letošnjim in trdi, da so bili letošnji dogodki v primeri z lanskimi ugodnejši za os in da dovoljuje večje upe na bodočnost. Nova, določila in mogočna sila se pripravljajo, namreč sila totalne mobilizacije osi. Od tega napora smejo narodi, ki se bore za omiko, pričakovati izpolnitev vseh svojih opravičenih želj.

Boljševiški imperialistični načrti ne bodo uspeli

Budimpešta, 11. marca. s. Uradni madžarski list »Pester Lloyd« je napadel neke švicarske liste, ki so zatrjevali, da imajo Angleži in Amerikanci namen Madžarsko razkosati ter ustanoviti veliko Češkoslovaško z Benešem na čelu, ki uživa naklonjenost Moskve. Omenjeni list pravi, da so ti angleški in ameriški načrti o ureditvi srednje-vzhodne Evrope obsojeni, da ostanejo v kraljestvu domišljije. Beneš, ki uživa Stalinovo zaupanje, bi v primeru angleške in ameriške zmage imel nalogo, odpreti kot boljševiškem imperializmu in pobiti tiste dežele, ki bi se sovjetskemu razmahu postavile po robu. Anglija se še zmeraj ni nič naučila iz preteklosti: vztraja in ponavlja iste napake, ki so povzročile svetovni požar. Angleško sodelovanje v boljševiških načrtih je jasno ter se

Zadnji »turški« napad na Dolenjskem pred sto leti

Ljubljana, 11. marca.

Našemu ljudstvu je še vedno v spominu divjanje turških tolpi, ki so v prejšnjih stoletjih morale po naših krajih. Spomin na te turške napade oživlja pri nas zlasti ustno izročilo, pa tudi knjige vedo o njih obširno poročati. Ko je turška sila oslabela in so kršćanske čete očistile Hrvatsko ter zasedle večkrat Beograd, so tuji turški napadi ponehali in naše ljudstvo se je oddahnilo.

V prejšnjem stoletju, ko ni bilo v naših krajih za Turki nobenih sledi več, pa tudi sedanjih ni nihče še slutil, si je dolenjsko ljudstvo mnogo pripovedovalo o zadnjem »turškem« napadu v naših krajih, ki se je pripetil pred dobrimi sto leti.

V tem napadu na graščino pri Novem mestu, ki je bila last plemiča trške dobne Luegerjev, pripoveduje tedanji kronist naslednje:

Dne 19. avgusta 1827., okoli 9 zvečer je dožvela graščina obisk 16 bosanskih roparjev, ki so prišli čez kočevsko gorovje. V kočevskih gozdovih so zajeli nekega žgalca pepelike, ki so ga vtaknili v bosansko obleko in prisilili, da jim je kazal pot do graščine. V opoldanskem urah so dospeli do cerkve sv. Petra, ki stoji v samotni vrh hriba. Tu so opravili svojo opoldansko molitev; nato je dal njihov voditelj povelje za nameravani napad na graščino, nakar so odkorakali mimo samotnih krajev in Straže do graščine, kamor so dospeli, kakor rečeno, ob 9. zvečer. Vodja je zasedel vrhove in izhode s člani tolpe, z ostankom pa je vdril v grad. Graščak je bil z ženo in sinčkom ravno v Ljubljani, v gradu pa so bili le dva uradnika, sobarica, lovec, gozdar, dva hlapca in dve dekli, tako da ni bilo misliti na kak odpor in so mogli roparji po svoje gospodariti.

Njihov vodja je bil približno 29 let star in avstrijski begunec, ki je znal nemški; s handžarom v roki je stopil v jedilnico, kjer sta bila omenjena graščinska uradnika ravno pri večerji. Pod grožnjo smrti je zahteval od njiju, naj mu izročita ves denar, nakar se je udobno vsedel k mizi ter pojedel večerjo. Njegovi tovariši so medtem oplenili bla-

gajno, v kateri so našli 800 gld ter predal s erebrino in nakit gospe. Kar je bilo erebrnine na mizi, jo je vtaknil harambaša v žep, nato se je vesedel h klavirju in zaigral nekaj poskočnic; obušoval je tudi portret mlade lepe graščakinje, ter prepovedal svoji tolpi, da bi se česa dotaknila v grajski kapeli. Ukazal jim je, naj jo tako zapuste.

Po končanem ropu so si roparji dali primesti na grajsko dvorišče dva skafa vina, ki so ga začeli

lokati, udobno čepa na tleh in pojoč pesmi. Končno so ob 11. ponoči lepo v vrsti odkorakali iz graščine.

Na poti so našli na praporščaka Fignerja in sedem kordonistov (stražarjev), katere so napadli v boju so padli štirje kordonisti, en ropar in neki kmečki fant, ki je slučajno bil tam. Nato so ostali roparji pobegnili na Hrvatsko.

Vidimo torej, da so bili ti bosanski roparji na Dolenjskem pravi kavalirji v primeri z onimi, ki dandanes napačijo in more po Dolenjskem.

Podeželski reporter se spreha ob zdravniški avtokoloni

Cerknica, konec februarja. — Ze nekaj tednov poprej smo na starodaven način s klicanjem pod lipo po prvi nedeljski maši slišali, da bo prišla, slišali pa smo tudi priporočilo, naj se ljudje čimbolj poslužijo te prevažne zdravstvene ustanove. No, in če je priporočilo tako, čemu človek ne bi stopil tja, saj tako nič ne stane, kar je za današnje čase tudi velika posebnost.

Prošli ponedeljek so se ustavili pred Posojilnico avtomobili. V prvem, taksiu, se je pripeljal vodja zdravstvenih avtokolonov g. dr. Duce s spremstvom. Za njim pa sta privozila dva velika, res lepa avtomobila — ambulantni. Seveda pa ni manjkalo prvega »firbaca«, pardon, mogoče so bili že prvi klienti, ki so se držali pregovorja: kdor prej pride, prej melje. Naj bo že kakor koli, naš reporter je bil tedaj tudi že med njimi. Ali iz prvega razloga ali iz drugega, to je za enkrat njegova stvar.

Popoldne so pričeli prihajati prvi pacienti. G. doktorji in njihove pomočnice so si že nadelali bele halje. Zadelo se nam je, kakor da smo kje v bolnišnici. V prvem avtomobilu je rentgen. Zdravnik z usnjatim predpasnikom — vsaj tako so reporterjeve oči od daleč ugotovile — in z velikimi naočniki se je na vsako toliko pokazal iz svoje ambulante in prijazno vabil svoje kliente v svojo ordinacijo. Druga polovica prvega avtomobila je ordinacija zdravnika za bolezni v nosu, ušesih in grlu. Ta se zdi, je še najbolj počivala, znak, da naši ljudje prav dobro vonjajo, slišajo in požirajo.

V drugem avtomobilu je prednja polovica stalno zasedena. Ko pa sem ugotovil, da popravljajo samo zobe, sem razumel vse. Res, z dobrimi zobmi pa se naši ljudje ne morejo prav nič ponasati. To je bil oddelek, ki je bil zaseden, da oblegan, pa še jih je mnogo ostalo, ki niso mogli priti na vrsto. Čeprav ni ravno prijetno prejemati injekcije in držati glavo, da ti s kleščami rujejo zob, beleži ta oddelek zdravniške avtokolone največ obiskov. Končno moramo omeniti še zadnji del druge ambulante, kjer je zdravnik-specialist pregledoval oči in ugotavljal, da ta prav slabo vidi na blizu, spet oni pa preveč dobro na daleč. Vsakemu je potem predpisal primerne naočnike.

Končno mora reporter omeniti še pravo ordinacijo v prvem nadstropju Posojilnice, kjer so pregledovali želodce, ledvice in glave. Kdor je dobil v tej ordinaciji listek, ta je potem prišel pred gospoda z usnjatim predpasnikom v prvem avtomobilu.

Sicer je prisluškovanje grda stvar, toda reporterje ta obsodba menda ne zadeva. Zato sem se vstulil med bolnike, skoraj bi rekel v strahu, da se še kakšne bolezni ne nalezem, in poslušal, kaj bolniki govorijo.

Najprej med mladino. Pet zob imam zanič. Tri mi bodo spulili, dva pa zaplombirali. Ti, ali bo faja, ko bom imel zaplombirane zobe. Oh, škoda, da zlatih ne devajo notri! Ali bi bila lepa, kaj. Bila je majhna punčka, ki je to izjavila.

Malo med večjimi. Več, naša mama so rekli, da moram iti pokazat oči, ko vedno tako od blizu gledam. Pa tudi gospodična v Soli so naročili, naj zdej, ko je tako lepa prilika, grem k zdravniku. Drugi, malo večji fantin: Naša ata pa pravijo, da bi šel jaz lahko pogledat k zdravniku za ušesa, ker tako slabo slišim. Pa za noš so mi tudi naročili, ker mi delo tako malo diši.

Med gospodičami. Ti, več, tvoje srce pa kaj lahko daš preiskat, ko praviš, da ti vedno tako nagaja. Druga: O, saj tudi tvoje ni dosti boljše, odkar... in sta si pomežiknili.

In tako dalje in tako dalje. Med velike in stare se reporter ni podal, ker je vedel, da so to pravi bolniki, med njimi celo taki, ki do tedaj sploh še niso bili pri zdravniku. Ali niso bili potrebni ali niso mogli, tega žalobno ni mogel ugotoviti.

Kar dobro so se morali zasukati gospodje specialisti, toliko je prišlo ljudi. Mnogi popolnoma neznani obrazji so bili. Jasno, vsak je hotel izkoristiti priliko. In prav je tako. Saj je to namen avtokolone in pa priporočeno je bilo.

Minil je ponedeljek, torek, sredo, četrtek, v petek pravijo, da morajo oditi. Ljudi — pacientov pa je vedno dovolj. Toda red je red. Kdor je prej prišel, ta je prej šel in mel.

Na splošno pa je uspeh zdravstvenih avtokolonov v Cerknici velik in se reporter v imeu vseh pacientov, med katere spada tudi sam, gospodom zdravnikom in njihovim pomočnicam toplo zahvaljuje.

L. B.-e.

Kaznovani trgovci in obrtniki

Urad za nadzorstvo cen pri Visokem komisarjatu sporoča, da je okrajno glavarstvo v Ljubljani izreklo v mesecu januarju naslednje kazni za kršilce oskrbovalnih predpisov:

Za prodajo vina brez dovoljenja: Ureh Josip, trgovec, Vrbovska 6, 2000 lir globe, Braz Vojko, trgovec, Zaloška 51, 2000 lir globe, Zupan Julij, Drenikova 12, 2000 lir globe, Lasa Jurij, Vodnikova 71, 2000 lir globe.

Za opušteno registracijo v registru racionalnih predmetov: Kajtez Františka, gostilničarka, Florjanska 4, 1000 lir globe.

Za opustitev izveskov s cenami: Lavrih Marjeta, prodajalka, Streliška 10, 1000 lir globe in 10 dni zaprtje obrata; Vodnik Alojzija, prodajalka, Tržaška 28, 500 lir globe; Staut Katarina, fotografinja, Bleiweisova 35, 500 lir globe; Marolt Ivan, gostilničar, Vidovdanska 24, 2000 lir globe in 20 dni zaprtje obrata; Bric Leopold, krojač, Bleiweisova cesta 98, 500 lir globe.

Za nakup tekstilij brez točk: Jernejčič Stane, stanujoč na Vrhniki, globa 300 lir. — **Za skrivno klanje živine:** Mehle Ana, Ponova vas, 300 lir globe in zaplenitev blaga; Boh Jožef, Stranska vas, 1000 lir globe; Kržič Ivan, Rakitna, 100 lir globe; Rode Franc, Devica Marija v Polju, 500 lir globe in zaplenitev blaga. — **Za nedovoljen nakup in prevoz živil:** Turk Lojze, Višnja gora, 50 lir globe in zaplenitev blaga; Zavodnik Stanislava, Ljubljana, 150 lir globe in zaplenitev blaga. — **Za nedovoljeno povzemanje cen:** Drašler Karol, Vrhnika, 300 lir globe. — **Za neredno mletje žita:** Jamšek Ivan, Zg. Kasele, 100 lir globe in zaplenitev blaga; Martinčič Franc, Grosuplje, 50 lir globe in zaplenitev blaga; Mehle Ana, Grosuplje, 50 lir globe; Cunder Luka, Tomačevo, 100 lir globe in zaplenitev blaga; Peterca Ivan, Devica Marija v Polju, 100 lir globe in zaplenitev blaga; Srakar Ivan, Tomačevo, 100 lir globe in zaplenitev blaga. — **Za nedovoljen nakup surovih kož:** Kuhar Josipina, Devica Marija v Polju, 50 lir globe in zaplenitev blaga.

Okrajno glavarstvo v Novem mestu je izreklo naslednje kazni: **Za skrivno klanje in prodajo mesa na prepovedan dan in po zvišani ceni:** Saje Franc, mesar, Bršljin 17, občina Prečna, 1500 lir globe in zaplenitev blaga. — **Za skrivno klanje:** Bambič Josipina, kmetica, St. Jernej 8, 150 lir globe in zaplenitev blaga.

Okrajno glavarstvo v Logatcu je meseca januarja izreklo naslednje kazni: **Za nedovoljeno povzemanje cen:** Kunc Franc, Gor. Logatec 54, 500 lir globe, 16 lir takse. — **Za prevoz krompirja brez predpisane dovoljenja:** Meze Viljem, Logatec, 100 lir globe, 16 lir takse in zaplenitev blaga.

Proslava 60 letnice skladatelja prof. Saše Šanila

Simfonični orkester bo proslavil na svojem koncertu v ponedeljek, dne 15. t. m. 60-letnico svojega zvestega izvršujočega člana, skladatelja Saše Šanila. Prof. Saša Šanil je bil rojen dne 15. marca 1883. leta v Gorici ter se je posvetil pozneje profesorskemu in umetniškemu poklicu. Ves čas svojega študija je užival tudi glasbeni pouk ter ga nadaljeval tudi na Dunaju. Praktično se je začel udeleževati kot skladatelj, ko je nastopil profesorsko mesto na Pizinski gimnaziji, čeprav je napisal tudi več različnih skladb za svojega gimnazijskega študija. Profesor Šanil je bil v Pizino najboljši organizator pevskega in glasbenega življenja, istotako tudi na Sušaku. Leta 1920. je bil premeščen v Ljubljano in njegova prva pot je bila v Glasbeno Matico, kjer se udeležuje še danes. Vidimo ga pa tudi na vsakem simfoničnem koncertu, kjer sedi med violinisti. Pod vodstvom Drugega Marija Šijanica bodo izvajali v ponedeljek na simfoničnem koncertu v počastitev svojega zvestega tovariša člani simfoničnega orkestra njegovo Suito za godalni orkester. Poleg Šanila so na sporedu še Tartini, Schubert in Liszt.

Tovariš Tito, novi malik ljubljanske komsalonske buržajske družbe — v svoji pravi, nepropagandni podobi

S štajerskega

Poroke. V Celju so se poročili: Ivan Inkret in Alojzija Pevec, Viljem Poznič in Stefanija Knafe, Anton Agreš in Marija Planinc, Ivan Pongrac in Viljemina Svetel, vsi iz Celja. Dalje Ivan Malgaj iz Celja in Monika Zalokar iz Slivnice pri Celju. V Celju sta se tudi poročila podčastnik Fric Martini in voditeljica dekleške župe Traute Krick. Martini je bil znan športnik in se je udeleževal v lahki atletiki. Sedaj se je vrnil s kavkaškega bojišča, kjer je bil ranjen v nogo. V Mariboru sta se poročila uradnik zveznega vodstva inž. Herbert Duma in Bertl Morocutti. V Ptujju so se poročili Anton Golob in Marija Janžekovič, Walter Paimann in Olga Serdinšek, Anton Legat in Terezija Jazbec. V Slov. Bistrici sta se poročila Anton Berdini in Marija Potočnik, oba iz Spodnje Loznice. V Teherjnih sta se poročila Stanislav Starovašnik in Katarina Plavec. V Račah pri Mariboru sta se poročila Franc Gradinšek in Antonija Colnarič. V Rogški Slatini so se poročili: Ivan Filaj in Alojzija Prašek, Johann Führer in Matilda Mlakar.

Smrtna kosa. V Mariboru so umrli: 81 letni zasebnik Anton Lešnik, uslužbenec tovarne brusov Swaty v Mariboru, Erik Spelec, 79 letna železničarjeva vdova Marija Vinkler, 59 letna zasebnica Apolonija Arnuš, narednikov sintek Peter Prah iz Pobrežja, hčerka kapetana hrvaškega letalstva Franca Pivka 11 mesecev stara Marija Pivka. V mariborski okolici je umrla 87 letna zasebnica Ivana Lešnik. V Gradišču pri Selnici ob Dravi je umrla hčerka poštnega uslužbenca Marija Kostrevc. V Rogatecu je umrla Flora Orel. V Rimskih Toplicah je umrla 71 letna Mariborčanka zasebnica Marija Stamoja roj. Zidar. V St. Ilju je umrl carinski uradnik Anton Koren. V Mozirju je umrla 76 letna Alojzija Šuster. V Celju so umrli: Jakob Guček, Waltraut Wedwed, Ignacij Klančnik, dalje Ljudmila Kožuh iz St. Ilja pri St. Jurju ob j. z., Jožef Usar iz Kozjeka, Stanislav Feckner iz Velenja, Matilda Pavlič iz Pilštajna, Herman Vidic iz Velikih Grahov pri Jurklostru, Julijana Herenak roj. Kodela iz Šmarjete pri Škofji vasi. Franc Šuster iz St. Pavla pri Prebodu, Stefan Jagodic iz Trnove pri Škofji vasi. V Ptujju in okolici so umrli: Ana Rajher, Avrelia Krivec, Rozalija Schaghtach, Stanislav Topolnjan, Rudolf Kukovec, Franc Kolarič, Marija Popoček, Rudolf Karl Hawelka. V Selnici ob Dravi je umrla Antonija Weinertl, v Rogški Slatini sta umrli Franc Čobac in Rozalija Ogrinc. V Domžalah je umrl Ivan Gossek Pokopali so ga v Mariboru Na vzhodnem bojišču je pred Leninogradom padel Kurt Kossar, kaplar v oddelku lovcev na tanke.

DOMANI AL CINE UNION

MARGHERITA CAROSIO
ARMANDO FALCONI
ROBERTO VILLA
UN FILM DI PRODUZIONE
FILM JE IZVRŠILA
FONOROMA - LUX
DIRETTO DA
GIUSEPPE VIGORE

**CELISIR
D'AMORE
LJUBAVNI
NAPOJ**

Le compresse di Aspirina hanno un effetto sicuro

ASPIRINA

contro il raffreddore, l'influenza, i reumatismi, ecc. Le compresse di Aspirina meritano tutta la Vostra fiducia.

Aspirinove tablete so uspešno sredstvo proti prehladu, influenci, revmatizmu i. t. d. Aspirinove tablete zaslužijo Vaše popolno zaupanje.

ASPIRIN

Aut. Pred. Milano • 31014 • 1940 • KLM

Zamolčani Napoleon

Prositi papeža in dobiti iz njegovih rok krono, ni pomenilo samo neodvisnosti kraljevstva in vladarske oblasti od vsake tuje sile, ampak je pomenilo tudi, da je mislil vladar postaviti svoje ozemlje, svojo krono in svojo oblast pod nadnaravno pokroviteljstvo nebes in Gospodarja nebes: »Kristusovo vladarstvo nadse!« kakor pravi Gregor VII.

Napoleon ni čutil potrebe, da bi svojo deželo, svoje cesarstvo, svojo krono in svojo cesarsko rodovino povezal z nadnaravnim redom. Pijan je bil od svoje sreče, mislil je, da imata njegova roka in sila njegove volje zadosti moči, da tudi brez papežev, cerkvene in nebeške pomoči ustanovi novo cesarstvo ter novo, mogočno in srečo izžarevajočo rodovino. Kakšna pa je bila posledica te ošabne in domiljavne vere vase? Tako, kakršno sveto pismo napoveduje ošabnežem: »Kdor se povzbuje, bo ponižan.« Po dnevu kronanja ni mogel nikoli več nositi krone. Tudi svoji ženi ni dovolil, da bi ji papež posadil krono: sam jo je hotel okronati; pa tudi njegova žena je ni mogla nikoli več nositi, pozneje ji je celo sam to očital. Ko je Napoleon zvedel, da je general Malet zasnoval zaroto zoper njega, je vzklilnil: »Res slabotna in nič kaj trdna ni krona na moji glavi, če jo lahko bedasta predznost treh potepuhov omaje! In zamajala se je; celo padla je; spremenila se je v krono lutk.

Malo jih vé, da je Beethoven posvetil svojo tretjo simfonijo Bonaparteju. Ko pa je zvedel, da se je prvi konzul dal okronati za cesarja, je prečrtal posvetilo in zapisal: »Junaka simfonija v spomin na velikega moža.« V njej je (v tretji simfoniji), pripominja Me-režkovskij, »pogrebna koračnica, kakor da bi tudi Beethoven že vedel...« Da, kakor bi njegov duh slutil, da se bo cesarjevo samopovševanje končalo s pogubo.

Murat, Napoleonov svak, je hotel posnemati cesarja in si je tudi sam lastnoročno posadil na glavo italijansko krono, pa tudi ta je ni mogel ves nositi! Petdeset dni po svojem samokronanju je zgnila celo senca njegove oblasti.

★

Po dosedanjih razmišljanjih naj bo dovoljeno sinu uboge, okrnjene Madžarske, ki jo je trianonska surovost pahnila v revščino, da z navdahnjeno vdanostjo svojega zvesto misel k svojem prveemu svetemu apostolskemu kralju, ki je v svoji močni veri, silni ponižnosti in veliki modrosti vedel in čutil, da ne more svojega kraljevstva in svojega dela zaupati samo človeškim močem, zemski pomoči in zavetju sosednih oblastev, zato pa se je hotel okleniti oblasti višje vrste ter je zaprosil in dobil krono od papeža. Na njej je bil papežev blagoslov, zato pa jo zdaj imenujemo sveta krona. Le pogledjmo, kakšna je bila korist tega blagoslova:

Na vsem svetu ni krone, ki bi preživela toliko stisk, ki bi preživela take težave, ki bi ušla toliko nevarnostim kakor krona svetega Štefana. Kolikokrat se je zgubila, nič kolikokrat so jo prodali, zastavili, oropali, ugrabili, skrili, zakopali, padla je v močvirje, skrivaj so jo poslali v tujino, prišla je v sovražnikove roke na Dunaju, v Linzu, v Pragi, v Pavii, postala je sultanova last, nemški cesar jo je zaklenil v svojo zakladnico, morala je bežati pred turškim, avstrijskim in francoskim orožjem, njen križ se je ukrvil, dvakrat je blizu nje udarila strela, komunisti so jo hoteli pretopiti in poskušali so jo prodati... in vendar se je že skoraj tisoč let ta »blagoslovljena« sveta krona ne samo ohranjala, ne samo vojskovala z vsakršno težavo, stisko in nevarnostjo, zoper vsakršno sovražno voljo in hudobnost, ampak je prižemala v svoj objem vsa ljudstva Madžarske, kateri koli plemena, narodnosti in jezika, jih branila, ščitila in blagoslovljala, saj jih je družila med seboj in s sveto zemljo domovine. Ohranila se je, dvignila se je v »prispeodobu, ki je ni mogoče najti večje in lepše« (te besede je izrekel v poslanski zbornici Tiberij Zsitvay, pravosodni minister, dne 20. junija 1930). Sijajneje od njenih dragih kammov se blešči njena duhovna veljava, to pa je nenavadno spo-

štovanje, oboževanje in vdanost, s kakršno jo obdajajo, in pravice, ki jih pomenja.

Naša sveta krona je bila do danes prisposoba vse madžarske slave, zmagoslavja, žalosti, bolečine in upanja; njena zgodovina je razgibana, krvava in slavna zgodovina našega naroda; v njej je vidna naša preteklost, naša sedanost in naša obetajoča prihodnost. Dobili smo jo iz papeževih rok; na njej je njegov blagoslov in njegova molitev! Na njej bosta ostala zmerom in pomagala naši dragi domovini čimprej vstati in doživeti novo srečo in zmagoslavno veselje!

(Nekaj časa sem premišljeval, ali naj prevedem tale odstavke, saj ni bil napisan za slovenske bralce. Potem pa sem ga sklenil objaviti — čeprav malo spremenjenega — v dokaz posebne madžarske vdanosti do njihove »svete krone«; vera, domoljubje in zvestoba so v tem oboževanju, spričo katerega so Bog, domovina in kralj predmet ene same ljubezni ter imajo vidnega predstavnika v ravno tisti kroni, s katero je bil kronan prvi madžarski kralj sveti Štefan in ki jo hranijo ter obožujejo ne samo kot zgodovinsko dragotino, ampak predvsem kot sveti ostanek. In še to naj pripomnimo, da se ne more nihče imenovati pravega madžarskega kralja, če ga niso okronali s to krono.)

Papežev preklestvo.

V prejšnjem poglavju smo lahko videli čudovito uspevanje in rast, žilavo življenjskost in nepretrgano obnavljanje papežev blagoslova, v temle pa bomo videli, kakšno strašno moč je imela njegova kaznujoča beseda na poznejšo Napoleonovo usodo, celo kako globoko brazdo je kaznujoča papeževa roka zarezala v skrivnostno polje svetovne zgodovine.

V prvem delu svoje knjige smo zadostno in podrobno navedli razloge, ki so nazadnje prisilili Pija VII., da je uporabil zoper samozvance, plenilce in nasiljevalce njegove države edino orožje, ki ga je imel na izbiro, ko je dne 10. junija 1809 objavil in dal nabiti poslanico »V večni spomin«, s katero je kaznoval z višjim izobčenjem tiste, ki so zaukazali, izvedli, nasvetovali, spodbudili ali spolnili napade, ki so se dogajali v Rimu in v papeški državi zoper cerkveno svobodo in pravice Svete stolice.

DRVARKA MARIJA

TOMAZIČ JOŽE BERANEK JOŽE

35.

Na lesenem prestolu je sedela Drvarka Marija v novi, beli obleki in z venčkom svežih rož na glavi; sredi pisanih planinskih cvetk pa je nosila leseno kronico, ki ji jo je nekoč izrezal in podaril drvar. V naročju je držala svojega sinka ter ga z materinskimi očkami božala in poljubljala; bila je prava Mati.

Ko se je ozrla na njo, se ji je grajska prosilka in molilka zasmilila; njene sinjemodre oči so zasijale tako živo, da je njih blisk prešel v njene oči in od tam v ubogo srce. Drvarka Marija je tedaj spregovorila:

»Tvoja prošnja bo uslišana, kakor si jo izrekla! Dobila boš otroka, sinčka, siromaka, nedolžnega norčaka trde glave... Šele tedaj boš čutila in spoznala, da je trpljenje biti otroku mati, ne le samo sreča. Trpeti za otroka pa je vendarle najvišja sreča! Dečka pa bom varovala pred zlim duhom; druga mati mu bom.«

34.

Po romarski cerkvi je valovilo ubrano petje. Bilo je preprosto in iskreno, kot so z okornimi rokami drvarke zbrane vrtno rože, v šopkih, ki leže trdo povezani ob smrekovih in hojkinih vejicah, na teh zelenih vršičih in križcih. Med petje so se mešali vzdihli in prošnje, tožbe, žalost in hrepenenje, kot se je spajal duh gorečih sveč z vonjem planinskih rož in cvetk v enotno omamo.

Tedaj so bela in opletana dekleta dvignila skromen prestol in Drvarka Marija je šla iz cerkve in okrog nje med srebrnimi smrekami in temnimi jelkami; stari gozd je stal molče, mladi pa se je šepetajoč sklonil do tal. Po zeleni planji je šla romarska procesija in Drvarka Marija se je smehljala.

Gračakinja je tedaj potolažena zapustila romarsko cerkvico pod zeleno kopo, zajahala belca in presrečna prihajala domov s pohorske božje poti.

Gnila in trhla partizanska vojska

Poraz na Gori pri Sodražici — dva voza komunistične literature v podzemeljski jami in partizanski neuspehi pri napadih v vrhniški okolici

Ljubljana, 11. marca

Kljub vnetemu prizadevanju komunističnega vodstva, ki je hotelo za vsako ceno, tudi za največje žrtve vzdržati, se partizanstvo v naši pokrajini vedno bolj razkrajja. Poraz se za porazom vrsti in naših partizanov skoraj ni več...

Iz Sodražice je prispelo poročilo o partizanskem neuspehu na utrjeni postojanki na Gori nad Sodražico. Dne 24. februarja so lantje dobropoljske vaske straže in karlovski lantje napadli Goro, kjer so se utrdili v cerkvi partizani. Dobropoljski lantje so prodirali s sodraške strani, Karlovčani pa z boka. Partizani so Karlovčane kmalu opazili in odprli nanje hud ogenj. Dobropoljci, videč položaj, so se še bolj strnili in se približali partizanom na 20 m. Takoj so začeli obdelovati partizane in dobropoljska bomba je zadela partizanskega strelca v trenutku, ko je nameril nanje težko strojnico. Njegov pomagač je odvrget puško in zbežal. Plen je bil lep: težka strojnica, več pušk, ogromno streliva in drugega materiala. Partizani so zbežali na Travno goro, kjer so jih pa potem razpršili metalci min. Lantje niso imeli žrtev, partizani pa več ranjenih.

Tokrat so lantje rešili tudi 10 prisilnih partizanskih mobilizirancev, ki so bili vsem za to zelo hvaležni. Tako se je skoraj vsem prisilnim mobilizirancem posrečilo, da so ušli partizanom. Zadnjih 64, sedaj še 10. Res pravo ljudsko navdušenje za partizane...

Sedaj so odkrili tudi »skrivnostno Jožico«. Tam blizu Vrhniške v gozdu je bila ta svojevrstna devica.

Pred dnevi so šli trije člani vaske straže iz Vrhniške na zajce. Res samo na zajce, ker partizani se Vrhniške previdno izogibljajo. Prav po lovskih pravilih so jo mahali veak po svoji poti — kakor se pač lovi zajce. Srednji lovec pa je slučajno nalezl na »jazbec«. Nekaj metrov pred jamo je zagledal njihove glave, ki so jih pokukali iz luknje v zemlji... Padli so strelili in lovec je dobil kroglo v roko in pleča. Več je bilo teh »jazbecov« in moral je bežati. Bežal je v edino, da obvesti poveljnika o posebnih lovskih »srečah«. Ostala dva lovca sta slišala strele in eden je bil v nekaj minutah v najhujši borbi s partizani, ki so navallili nanj z ognjem. Imel je dovolj streliva, zato je vztrajal skoraj dve uri. Tretji lovec pa je hitel obvestiti še sosedno edino. Partizani so morali zbežati, v jami pa so pustili za dva voza komunistične partizanske literature, ogromno množino papirja, nov pisalni stroj, nekaj orožja in druge robe. V episkopih so ugotovili, da je bila v tem brlogu glavna komunistična propagandna pisarna, saj so našli tudi razmnoževalni aparat.

V nedeljo, ponedeljek in torek so partizani napadli vaske straže na Horjulu nad Vrhniko, Ligojno in naselje Koreno nad Horjulom. Vaske straže pa so napadajoče partizane odbile in jih nato razpršile, da so begali po gozdovih.

Mlakarjeva vesela žaloigra »Najlepše plačilo« v nedeljo, dne 14. marca ob 17 v frančiškanski dvorani. Vstopnice v predprodaji v trgovini Sfiligoj od četrtka dalje, na dan predstave pa pri blagajni frančiškanske dvorane od 9.30—12 in od 15 dalje.

IV. nagradni table-tenis turnir za prvenstvo Most in Kodeljevega

S. K. Mladika vabi na IV. nagradni table-tenis turnir za prvenstvo Most in Kodeljevega za leto 1943, ki bo v dvorani Mladinskega doma na Kodeljevem s pričetkom v četrtek, dne 18. t. m. od 14 do 20, na praznik sv. Jožefa, 19. t. m. od 9 do 12 in od 14 do 20, ter v soboto, 20. t. m. od 9 do 12 in od 14 do 20, v nedeljo, 21. t. m. od 9 do 12 in od 14 do 20.

Zrebanje bo v četrtek, dne 18. t. m. pol ure pred pričetkom v navzočnosti zastopnikov nastopajočih klubov. Igra se po pravilih S. T. T. Z. z »Olympia« žogicami. Tekmaje se po sledečih disciplinah: a) moštva, b) Single gospodov, c) Single juniorjev in d) gospodje v dvoje. Prijavnina za moštva je 15, za posameznika 8, za double 10. Moštvo tvori dva single igralca in en double par. Igra se po Dawis coup sistemu. Discipline pod b) in c) se igrajo po čistem coup sistemu do quart finale, finale pa se igra vsak z vsakim. Nagrade prejmejo prva dva iz a) in iz d), iz discipline b) in c) pa prvi štirje. Vsi imenovani prejmejo tudi lične diplome. V vodstvu turnirja so: predsednik g. Ogorelec Albin. Vodja turnirja g. Kocmur Lojze (nam. Tršinar Miro). Blagajnik g. Novak Ludvik. Zapisničarja gg. Mlakar Mlček in Meden Jože. Vrhovni sodnik g. Recek Franc.

Športne vesti

Mladika : Mars. Prihodnje nedeljo bodo tudi pri nas začeli z nogometnim sporedom. Sicer prvo nedeljo še ne bo šlo zares, vendar pa bo igrarstvo oživelo. Za Kolinsko tovarno se bosta pomerila Mars in Mladika. Ker bomo kmalu videli tudi prvenstvene tekme, je prav, da gredo igrarji na igrišča, da se bodo malo razgibali in da bomo v prvenstvenem plesu, ki

Ljubljana

Koledar

Četrtek, 11. suša: Sofronij, škof; Krištof Mil., spoznavalec; Evlogij, škof in mučenec.

Petek, 12. suša: Gregor I. Vel., papež in cerkveni učenik; kronanje Pija XII.

Obvestila

Poverjenstvo Pokrajinskega sindikata delojemalcev vrtnarske stroke PDZ vabi vse člane, da se udeležijo ustanovne skupščine sindikata, ki bo v nedeljo, dne 21. marca t. l. ob 9.30 dopoldne v pisarni Oddelka poljedelskih delojemalcev PDZ, Miklošičeva cesta 22. I. nadstropje, soba št. 7. Dnevni red: 1. Poročilo o ukrepih za zaščito delojemalcev vrtnarske stroke. 2. Volitev predsednika in predsedstva. 3. Predlogi in sklepi. Za vse člane je udeležba obvezna. — Predsedstvo poverjenstva.

Predsedstvo Pokrajinskega sindikata poljedelskih delavcev PDZ v Ljubljani vabi vse člane, da se udeležijo 1. redne skupščine sindikata, ki bo v nedeljo, dne 21. marca t. l. ob 2 pop. v Pokrajinski delavski zvezi, I. nadstropje, soba št. 3. Dnevni red: 1. Verifikacija. 2. Odobritev zapisnika ustanovne skupščine. 3. Poročila. 4. Predlogi in sklepi. Za vse člane sindikata iz Ljubljane je udeležba obvezna. — Predsednik sindikata.

Sindikati delojemalcev brivsko frizerske kozmetične stroke vabi na širši sestanek vse frizerske članice, kakor tudi nečlane sindikata. Sestanek bo v petek, dne 12. marca ob 14 v prostorih Trgovinskega oddelka PDZ, Miklošičeva cesta 22-I. (prostor na knjižnico). Vabimo, da se zaradi važnosti čim večje število frizerk udeležijo tega sestanka.

V zadnjih letih je imel izmed godalnih kvartetov, ki so nastopili v naši koncertni dvorani, brez dvoma največji uspeh Kvartet Poltronieri iz Milana. Ta kvartet bo ponovno nastopil v Ljubljani v sredo, dne 17. t. m. ob 7. uri zvečer v veliki filharmonični dvorani. Izvajal bo Beethovenijev, Beethovnov in Smetanov Godalni kvartet. Na koncert znamenitega komornega združenja opozarjamo že danes, predprodaja se bo začela jutri, v petek dopoldne v Knjižarni Glasbene Matice.

»Praznik cvetočih češenj« je naslov delu, ki nas ponese na daljni vzhod, za nas Evropejce poln mikavnosti in skrivnostnosti. Čeprav se dejanje odigrava v tujem svetu, nam je tako blizu in nam jasno govori s svojo občečloveško pretresljivostjo. Igro uprizori Rokodelska igralska družina v nedeljo, 14. marca ob 6. uri. Vstopnice bodo v predprodaji v nedeljo dopoldne od 10. do 12. ure in tri ure pred predstavo v društveni pisarni, Petrankova 12. I. desno.

ROKODELSKI ODER

Nedelja, 14. marca ob 6. uri zvečer: Japonska drama v štirih dejanjih: »Praznik cvetočih češenj«. Predprodaja vstopnic na dan predstave od 10 do 12 in tri ure pred pričetkom v društveni pisarni, Petrankova 12. I. desno.

Drama: Četrtek, 11. marca ob 17.30: »Jesen«. Red Četrtek.

Opera: Četrtek, 11. marca ob 17: »Evgenij Onjegin«. Premiera. Red premierski.

se bo začel takoj v začetku aprila, videli igralce v polni formi.

V Budimpešti so gledali pred nedavnim zaključno hokejsko tekmo za prvenstvo Madžarske. Za lep naslov sta se potegovala BBTE in pa BKE. Zmagalo je prvo imenovano moštvo in si s tem nabralo 6 točk.

Kakor so odločili merodajni romunski športni forumi, bodo začeli zdaj sistematično vzgajati romunsko mladino tudi v panogi športnega jadralnega letalstva. Ta športna panoga je bila dozdaj precej zanemarjena, zdaj pa bodo po hiteli in nadoknadili to, kar so zakasneli. Na športni akademiji bodo ustanovili tudi še poseben oddelek za jadralno letalstvo.

Tableteniški igralci dunajskega in bratislavskega vojaškega garnizona so se nedavno pomerili v igri z belimi žogicami. Zmagali so Slovaki z 9:6. Najboljši od Slovakov je bil Kolarik, ki je premagal tudi najboljšega Dunajčana Pilsa.

Znani svetovni hitrostni drsalni prvak Engnestanden je moral na nekem tekmovalju doživeti dva težka poraza. Na progi 500 m je moral prepušiti zmago Finnu Hodtu in Oivindu Wolfu, ki sta bila oba hitrejša od njega. Progo sta predrslala v času 45,6. Na 1500 m pa je pripeljal prvi na cilj Finn Hodt v času 2:35,3, drugi je bil Ingvar Hausen v času 2:36,3, šele tretji pa Engnestanden v času 2:37,7.

Pred kratkim so odigrali veliko medmestno nogometno tekmo Bremen : Hamburg. Zmagal je Bremen z rezultatom 2:1. Hamburgžani so imeli smolo, kakor poročajo časopisi, saj so bili bolj agilni in so tudi več streljali na vrata.

Brezove metle kupite pri Gospodarski zvezi v Ljubljani, Bleiweisova cesta št. 29.

Edgar Wallace:

Žabar s krinko

Proseče je pogledala Gordona in ta je tudi prikimal.

Elk si je ves besen gladil brado.

»Jaz sem gotovo človek, ki izredno rad zaupa in objubljam vam, da bom poizkušal po možnosti videti v vaši izjavi čim manj česa takega, kar ne bi popolnoma zaupal, gospodična Bennettova.«

Pogledal je na uro.

»Sedaj pa menim, da je najboljšje, da se odpeljeva ter odrešiva ubogega starega Balderja iz liše grehotle« je dejal.

»Ne bi hotela ostati tukaj in z nama zajtrkovati?« ju je povabil stari Bennett.

Dik je proseče pogledal Elka in detektiv je spoznamno prikimal.

»No, Balderju bo vseeno, če je eno uro več ali manj v zaporu,« je dejal.

Medtem ko je Ela pripravljala zajtrk, sta se Elka in Dik sprehajala po ulici gor in dol.

»Jaz sem popolnoma prepričan o tem, da je gospodična Bennettova poštna,« je dejal Dik navdušeno.

»Zaupanje je lepa stvar, je menil Elk.

Konec koncev je pa gospodična Bennettova tudi zelo ljubko dekle, in

prav gotovo nimam poviada, da bi ji ne poklonil svojega zaupanja.«

Od tod, kjer sta hodila in se pogovarjala sta mogla, obrnjena proti Shorhamu, videti začetek gozdne poti, ki je vodila v elshamski gozd.

»Na celi stvari mi je najbolj zagneto, čemu neki je šla sredi noči v gozd na sprehod,« je mrmral Elk.

Obstal je in nagnil glavo, ko da je nekaj slišal. Slišati je bilo ropot avtomobila. Iz daljave se jima je približeval. Kmalu zatem sta zagledala na deželni cesti prikupno limuzino. Avto se jima je bližal. Drvel je vedno hitreje. Trenutek potem je sinil ko strela mimo njiju in videla sta le eno osebo, ki je sedela v vozu.

»To je pa že od sile!« je zaklical Elk ves divji, ki se je le redkokdaj raztogotil. Toda v tem trenutku mu je njegovo besnost tudi Dik odobral.

Mož pa, ki je sedel v limuzini in kateremu je šla Ela nasproti sredi noči v elshamski gozd, ni bil nihče drugi ko — stari Maitland.

»Pol ure potem sta se Dik in Elk molče odpeljala iz Shorhama ter se peljala mimo prazne vile, kjer je bilo

40 pred časom najdeno Genterjevo truplo. Dik se je tega spomnil in mravljinco so mu zagomazeli po hrbtu ob misli, da je bil Genter tako blizu tega kraja, ko se je po njem stegnila žabarjeva roka.

In Hagn naj zaradi tega umre! Dik je bil odločen, da to dožene od kraja. Če je bil žabar, ali ni bil, je končno vseeno. On pa je bil pri tem umoru soudeležen. In to je dovolj!

Ko da bi Elk bral njegove misli, se je obrnil k Diku in rekel:

»Ali mislite, da bo vaš dokazilni material dovolj prepričljiv, da ga boste lahko obsodili na smrt na vesalih?«

»K nesreči ni nobenih pravih indicijskih dokazov proti njemu, razen avtomobila, ki ga imamo dobro spravljene in pa dejstva, da bo lastnik garaze, kjer je bil spravljen avtomobil, Hagna identificiral.«

»Z brado?« je neverjetno zmignil Elk.

»Jaz mislim, da dokler Balder ne bo iztisnil iz njega priznanja, bo kaj težko pridobiti porotnike za obsodbo in jih prepričati o obtožbeni krivdi.

Kar zadeva mene, je dodal, »bi raje vse, kar vem, zblebetal kakor da bi moral biti vso noč z Balderjem skupaj v isti celici. To je prebrisan dečko, ta Balder. Gospoda — ga ne pozna dovolj ter mu njegovi sposobnosti ne priznava v dovoljni meri.«

Elk je naročil šoferju, da ju pelje naravnost do jetnišnice, kjer je bil zaprt Balder s Hagmom.

»Kaj za božjo voljo, je imela opraviti le s starim Maitlandom?« mu je rojilo po glavi.

Elk je zmajal z glavo.

»Tega ne vem,« je dejal.

»Seveda je lahko možno, in to bi bil po mojem mnenju temeljit odgovor na to vprašanje, da je šla k njemu s prošnjo, da bi stari ne odpustil njene- ga brata, ki je bil pri njem v službi.

Toda na drugi strani stari Maitland ni tak pustolovec, da bi sredi noči vstal ter hodil za take stvari sem. Če bi bil mož kaj mlajši, potem bi mi to bilo še nekam razumljivo. Tako pa! Saj je že skoraj Metuzalemovih let! In razen tega je stari zlobna duša, ki mu prav nič ni mar, ali je Ray namesčen, ali pa brez kruha!«

Avto je obstal pred vrati policijskega poslopja in oba sta izstopila. Pisar je vstal ko sta vstopila in ju začudeno gledal.

»Prišla sva, da izpustiva Balderja iz zapore,« je rekel Elk.

»Balderja?« je vprašal mož prese- nečno.

»Jaz nisem vedel, da je zaprt!«

»Dal sem ga zapreti skupaj s Hagmom.«

Policijskemu uradniku se je šele sedaj posvetilo, kaj so naredili v inter- resu preiskave.

»To je pač res čudno! Niti pojma nisem imel, da je zaprt Balder!« je rekel.

»Meni je narednik le povedal, da je bil odveden k Hagmu nek postopač.

Tukaj so ključke!

Tudi narednik je bil prav tako presenečen ko uradnik.

»Še sanjalo se mi ni, da je to bil Balder!« je rekel.

»A, zato sta klepetala skoraj do ene ure!«

»Ali se še vedno pogovarjata?« ga je vprašal Elk z zadovoljnim obrazom.

»Ne gospod inspektor; pred kratkim sem pogledal skozi kukalo in videl, da spita. Nisem ju hotel motiti, ker ste vi, gospod inspektor, ukazali, da ju ne motimo, ampak pustimo popolnoma v miru.«

Izšel je

najbolj znani slovaški satiričen roman

»Demokrati«

Spisal Janko Jesensky.

Vsebinska romana je iz dobe (l. 1915), ko je v Slovaški rasel nov sloj — uradniški in namočenški — na podeželju in v mestih. Tudi v tem ljudem v podeželskih trgih in mestih, ter v Bratislavi. Jesensky drži zrcalo, da se v njem odzrceljuje. Roman je satira, ki večkrat preide v ironijo in sarkazem, toda tak, da ni boleč, temveč prizanesljiv in dobrohoten. Nikjer ne pridiga o izboljšanju in napredku, toda nikakor ne plete zgolj humorističnih zgod, temveč združuje svojo življensko in umetniško zrelost v ostro, toda ne pekočo satiro. Ki kljuje k popravili. — Tako je knjiga polna etičnega zdravila, vednega smeha in življenske globline.

Nemška vojska v očeh ameriškega častnika

Glavna moč nemške armade je v sposobnosti višjih poveljnikov in tovarštvu med častniki in navadnimi vojaki

Berlin, 11. marca. Pred kratkim je v New Yorku izšla knjiga pod naslovom »Predpogoji za uspeh«. Knjiga vsebuje zanimiva odkritja, kakšna je Rooseveltova vojna propagandna politika. Napisal jo je bivši ameriški častnik Joseph C. Harsch, ki se je bil mudil v Berlinu kot dopisnik lista »Christian Science Monitor«.

Omenjeni ameriški častnik, ki je živel v Berlinu še v prvih letih sedanje svetovne, piše v svoji knjigi med drugim, da je Washington vedno brez kakšnega obzira nastopal ne samo proti častnikom, pač pa tudi proti diplomatom in vojaškim odposlancem, ki so bili pošiljani nepristransko poročila o Nemčiji in njeni vojaški moči. Tako so na primer vojaškemu odposlancu v Berlinu polkovniku Smithu grozili z disciplinskimi kaznimi že samo zato, ker je poročal, kakšno moč ima Nemčija.

Rooseveltov krog ljudi je šel celo tako daleč, da je zahteval, da je polkovnika Smitha treba odstraniti in ga v vojski onemogočiti, zakaj drugače se lahko zgodi — tako so dejali —, da bo ljudstvo, če zve, kako močna je nemška vojska, izgubilo pogum in bojnega duha. Ameriški častnik poleg tega pripominja, da so bili najhujši trenutki v njegovem življenju tisti, ko je poslušal, kako angleški in ameriški radio oznanjajo svetu, kako slabotna je nemška vojska in da bo v bližnji bodočnosti doživela svoj zlom, na drugi strani pa so se vsi ameriški častniki, ki so bili kot vojni dopisniki na bojišču, lahko prepirali o nasprotnem.

Harsch odkrito nastopa v omenjeni svoji knjigi proti Rooseveltovi propagandi ter med drugim trdi, da je nemško vrhovno poveljstvo povzročilo pravo revolucijo v načinu vojskovanja, to pa po zaslugi tako izpolnjenih tehničnih sredstev ter gibčnosti svojih čet. Nobena vojska še ni bila nikdar tako gibčna — trdi Harsch — kakor je sedanja nemška vojska.

Prava moč nemških oboroženih sil — pripo-

minja pisec — obstoji v tem, da imajo dostop do višjih poveljniških mest res samo sposobni ljudje. Druga prednost nemške vojske pred severnoameriško je tudi v tesni povezanosti častnikov z navadnimi vojaki, pa tudi v tem, da so nemški častniki oproščeni dela po uradih in vojskovanju na papirju, ki severnoameriškim častnikom vzame večino časa.

Nemški častnik je nasprotno skoro vedno pri svojih vojaki. Je njihov tovariš, njihov svetovalec ter njihov prijatelj ter tako usvaja predpogoje za notranjo povezanost vojaških oddelkov, povezanost, kakršne ni v nobeni drugi vojski.

Severnoameriški vojaški odposlanci so se vedno čudili, kako morejo biti nemški častniki vedno pri svojih vojaki, istočasno pa držati tudi v upravnem oziru red med njimi. Nemški častnik si je vedno na tekočem glede potreb in zahtev svojih vojakov in jim je lahko vsak trenutek koristen.

Tudi podčastniški zbor nemške vojske zasluži posebne omembe. Harsch z grenkim občutkom ugotavlja, da je tudi v tem oziru položaj v vojski Združenih ameriških držav precej drugačen.

Pozdrav med nemškimi vojaki je najlepši izraz njihovega tovarštva. Častnik odzdravi navadnemu vojaku prav tako prisrčno, kakor ga je preprosti vojak prisrčno pozdravil. Harsch potem pripoveduje, kako je nekoč opozoril na to tudi načelnika glavnega stana ameriške vojske, generala Marshalla, in da mu je ta tedaj omenjal težave, ki so v demokratičnih vojskah v zvezi z vprašanjem pozdravljanja.

Ta priznanja ameriškega častnika, ki gotovo ne goji kakšnih simpatij do Nemčije, priznanja, ki so bila objavljena po letu dni, odkar so Združene države šle v vojno, bi severnoameriškim ljudstvom morala odpreti oči, zlasti še po preskušnji ameriških vojakov pri prvih spopadih z vojskami osi. (Le Ultime Notizie).

»Varčevati s premogom se pravi izdelovati orožje!«

Genijo, da bi lahko brez kakšnih posebnih žrtev prihranili v gospodinjstvu in po uradih letno milijon ton premoga

»Kärntner Zeitung« prinaša pod gornjim naslovom naslednji članek:

Nemški minister Speer je glavnemu pooblaščenca za orožje inž. Seebauerju dal posebno nalogo, naj skrbi za varčevanje s pogonsko silo in ukrene vse potrebno, da bi ljudje varčevali z uporabo električnega toka in plina. Omenjeni pooblaščenec je pri neki priliki častnikom svojo nalogo podrobneje razložil in pripomnil, da je to naloga vsega nemškega naroda. Varčevanje z električnim tokom in plinom ne bi imelo nobenega haska, če ne bi tudi v uradih in v domačem gospodinjstvu varčevali s pogonskimi sredstvi — je dejal inž. Seebauer.

Nemški državni minister je zaradi tega naročil vsem oblastem, bankam in upravam uradov narodno socialistične stranke, da morajo privarčevati 30 odstotkov električnega toka in plina, ki so ga doslej porabili, večji hišni obrati 20, manjši pa 10 odstotkov.

Naloga posebnega pooblaščenca pa je, skrbeti, da se bo ta odredba strogo izvajala, ne da bi bilo pri tem treba izdati morda kakšne prisilne ukrepe. Noben Nemec se ne bo tej svoji dolžnosti izognil, ker so zahteve takšne, da jih lahko izpolni. Treba je le malo razumevanja in pazljivosti in brez večjih naporov bo mogoče privarčevati večje množine električnega toka in plina. Inž. Seebauer ne dopušča nikakih dvomov o tem, da bo v skrajnih primerih nastopil tudi s prisilnimi ukrepi, če uradi in gospodinjstva ne bodo upoštevala tega poziva v zahtevnem obsegu. Uvedena je bila tudi posebna nadzorstvena služba, da bi brez kakšnih večjih težav lahko izsledili tiste, ki bi huje kršili predpise in izrabljali položaj, ter jih primerno opomnili, da to ne gre.

Za dosegajoč želenega uspeha ni nikomur dovoljeno, da bi si na svoji pisalni mizi pri električni svetilki vključil števec, ali pri loncu števec za plin.

Smernice za varčevanje z električnim tokom in plinom, ki jih bo dal omenjeni pooblaščenec, bodo za vsakega dovolj jasno podane, da se bo lahko po njih točno ravnal. V najslabšem primeru bo vsako gospodinjstvo privarčevalo 11 odstotkov toka in plina. To pa bo mnogo pomagalo oborožitvi, ki je danes tako važna stvar.

Prav tako važna pa je tudi varčevanje z električnimi žarnicami, ki danes brez potrebe gorijo po marsikateri hiši. Zato bo prodaja električnih žarnic čez poletje ustavljena. Vsak naj gleda, da si bo že zdaj pripravil nekaj rabljenih žarnic, ki jih bo lahko vzel v roko, če bi se mu katera pokvarila. V tem ne bo nobenih izjem za nikogar. Gre za varčevanje, pri katerem morajo sodelovati vsi. Prav tako ne bo nobenih radijskih žarnic. Zato pazite na radijske aparate in ne dajte, da bi igrali, kadar nihče ne posluša.

Posebni pooblaščenec bo ljudstvu in uradom pomagal s posebnimi navodili o porabi in varčevanju. Javne ustanove za razsvetljavo bodo tudi pregledali, in pokazalo se bo, da se da tudi tu prihraniti mnogo toka.

Cenijo, da bi v gospodinjstvu in pisarnah lahko letno prihranili milijon ton premoga. Lahko si vsak predstavlja, kaj to pomeni. Koliko rudarjev mora delati, da toliko premoga, kilogram za kilogramom, spravijo na svetlo. Koliko lažje je prihraniti kak kilogram premoga e tem, da pravočasno ugašaš luč! Tako bo lahko vsakdo pomagal rudarju in nemški oboroževalni industriji nudil najdragocenejši nemški surovine. Nazadnje pa ne smemo prezreti, da si človek s takim varčevanjem še sam precej prihrani.

Nihče naj ne misli, da je »o varčevanje nekaj postranskega v političnem in vojaškem življenju. Nasprotno, gre za bistveno stvar v vsakdanjem boju na notranjem bojišču, zakaj varčevati e premogom se pravi izdelovati orožje.

Neki železniški čuvaj na progi, po kateri vozijo številni brzovlaki, je bil pred nedavnim prič, kako je ob priliki silnega neurja narasla voda odnesla železniški most, ki je spadal v njegovo nadzorstveno področje. Spreletela ga je groza, ko je pomislil, kako bo brzovlak, ki bi moral vsak

selil v zadnji konec, kjer mu mora nanovo pobeliti izbo, prestaviti peč, kupiti mora posteljo, in še to in ono. Oče mu je svetoval, kakor je mogel in znal. Prenarediti je bilo treba še marsikaj. In mudilo se je že... Potlej pa se svatje! Tri dni je porabil samo za vabljenje. Pol vasi je povabil, druga polovica bo prišla kar tako, ker svatba je praznik za vsa vasa in sosesko. Vabiti pa je moral tudi drugim. Kjer koli je bival kak bližnji ali daljni sorodnik, ga je moral povabiti, ker bi bila potlej zamera, da bi ji ne bilo para. Nastalo bi sovraštvo, ki bi šlo iz roda v rod... Človek mora pri takih stvareh paziti na vse, posebno na dobro ime in na zamero. Bolje je, da žrtvuje nekaj štefanov vina več, da in še vino! Kar z vozičkom se je zapeljal v Lisee in natočil vina v največji sod, kar jih je imel na razpolago. Njegovo svatbo mora pomniti vsa vasa in še dolgo po njegovi smrti. Take še ni videla Reber in ne soseska, bližnja in daljna... Minka je sicer temu oporekala, ker si je želela tihe slavnosti. Boštjan pa ne in ne. On je že vedel zakaj. Še vedno se je postavljaj, da je Američan.

V petek zvečer so speljali balo. No, veliko ne, a kar je bilo, je bilo lepo in čedno. Večino je napravila Minka sama ob dolgih zimskih večerih. Z napravljanjem bal je imela veliko veselje, posebno še takrat, ko je bil Boštjan v Ameriki. Koliko je premišljevala ob delu! Videla je sebe in njega, ko sta že nekaj let poročena in se jima iz zibel emehljata otroček, njuna kri, da, prav njuna, samo njuna kri in ljubezen. In tako lepe in jasne očke je imel! Usniece so se mu raztezale, ker so se hotele smejati. A zdelo se ji je, kot da mu gre bolj na jok kot na smeh. Mh kakšen bo šel v resnici! Saj se ga niti nagledati ne bosta mogla. Boštjan bo stal molče poleg in ga bo gledal. Nič ne bo rekel, njegov obraz bo resen, oči zamišljene in srepe umirjene v otroška, ona pa bo vedela, iz njegovih potez bo brala, da je srečen. Ob teh mislih je napravljala posteljnino in perilo za dojenčka. Potlej tako ne bo utegnila.

Naslednje jutro so se pripeljali svaže z ženinom po nevesto. Tehar je bil sila molče in je samo gledal, kako napravljajo vse po starih navadah. Bilo mu je hudo, saj gre njegov najljubši otrok od hiše. Res, da ga ne skrbi za njeno bodočnost, a vendar... Od doma

TON GLAVAN:

Zemlja je zadihala

»Oče Jerneje, kako govorite! Bog vas bo kaznoval. O mrtvih ne smete nikdar tako govoriti, ker vam ne bodo dali miru. O teh govori vedno spoštljivo, čeprav so te morda v življenju sovražili in ti križali pota.«

»Beži, beži, Likarica Ne uči me!« se je hudoval Jerneje. »Jaz že vem, kaj je prav in kaj ne.«

Vmes je posegel še Boštjan.

»Kar je, je. Zdaš grem ponj,« se je odločil.

Odšel je z Likarico.

Ko je prinesel mrtvega brata domov, ga oče še pogledati ni hotel. Zaprl se je v zadnjo hišo, velel zakuriti v peči in tam presedel oba dneva, ko so ljudje hodili kropiti, vsovali in se pomenovali. Končno je Boštjan le pregovoril očeta, da je pokropil sina. Za pogrebom pa ni mogel. Ko so ga odnesli, mu je bilo težko. Bil je vendar njegov sin, kri njegove krvi, in včasih ga je imel rad, zelo rad, mnogo raje kakor Boštjana, ki je bil materin ljubljeneč. Grozna bolečina ga je stisnila v prsih, da je vstal in padel pred božjo martro na kolena.

»Vsaj zdaš me več ne šibaš, Gospod Bog!« je goreče zaprosil.

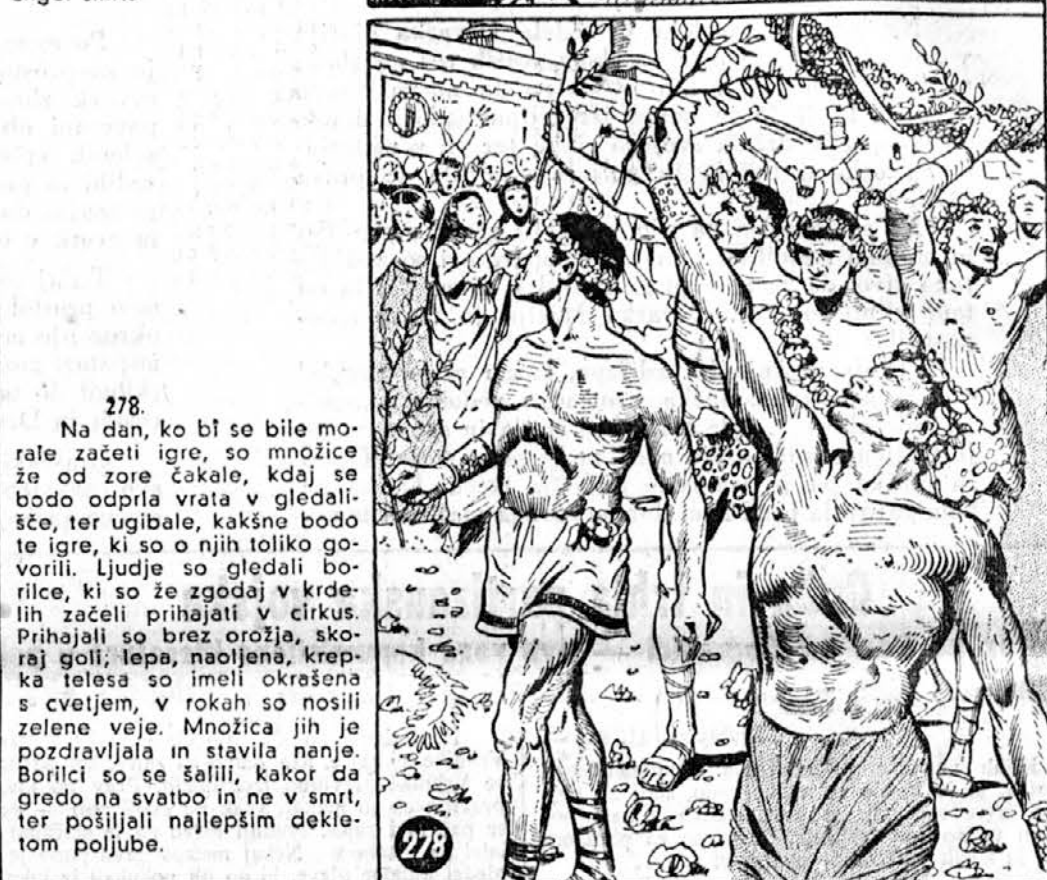
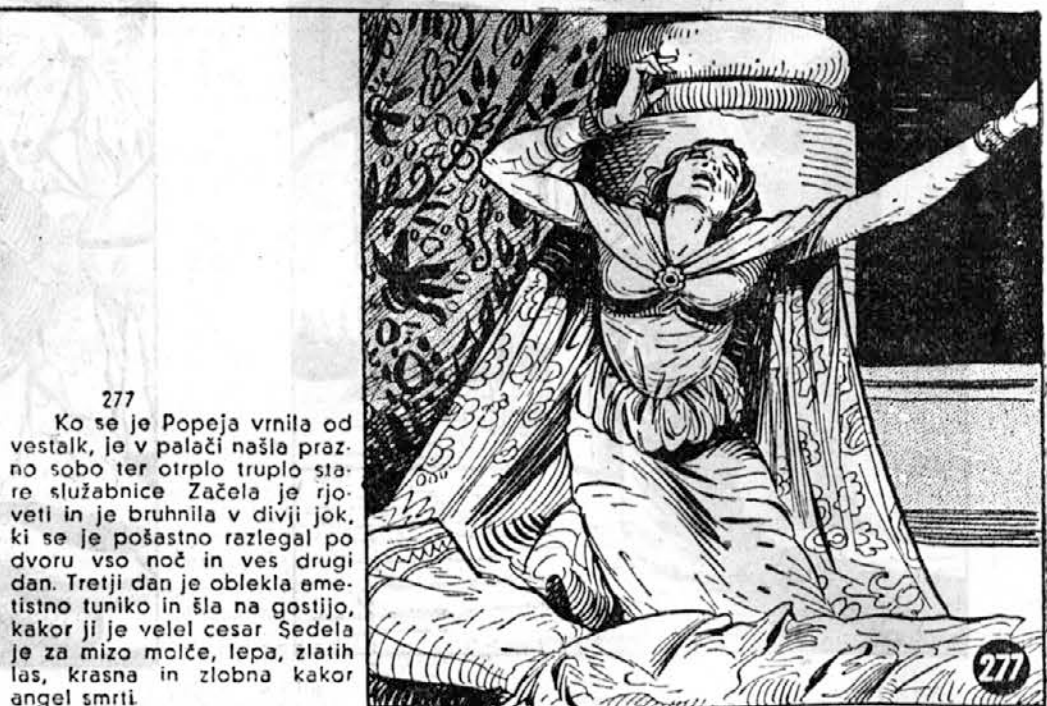
»Njemu pa daj večni mir in sveta luč naj mu sveti vekomaj — amen.«

Potlej se mu je zazdelo, da je Bog storil prav.

Že v tretje sta bila oklicana. Zadržkov ni bilo in določili so dan poroke: zadnja predpustna sobota. Dela in pripravljajna je bilo čez glavo. Minka je pripravljala bala, likala in prala, zbiralas svoje reči, Boštjan pa je moral nekoliko preurediti hišo. Oče se bo pre-

HENRIK SIENKIEWICZ

ROMAN V SLIKAH

trenutek privoziti, z vso silo zagrmel v naraslo vodovje. Pograbil je svojo čuvajsko svetilko in zastavico, s kakršno železniški čuvaji dajejo znamenja, in odhitel brzovlaku nasproti. Bilo je to ponoči. Nesreča je hotela, da je čuvaj v temi padel čez štrlečo skalo in si izvil obe nogi v gleč-njih. Obležal je poleg železniškega tira in si ni mogel na noben način pomagati, saj niti vstati ni mogel več. V največjem sočutju se je sukal okrog njega le njegov zvesti pes, ki je vedno spremljal na njegovi poti. Mož si ni znal drugače pomagati, kakor da je obesil čuvajsko svetilko psu v gobec ter mu brž dopovedal, da grozi bližajočemu se brzovlaku velika nevarnost in da bi bilo zato edina rešitev, če steče kar on namesto njegovega vlaku nasproti in ga s svetilko opozori na to nevarnost. Čez nekaj minut je vlak že pridrvel, a začuda, v hipu so zavile zavore in vlak je obstal. Vlakovodja, ki je brž skočil z lokomotive, da bi se prepiral, kaj je, je zagledal pred seboj

le psa, ki je še vedno mahal s svetilko v gobec sem in tja. Kmalu mu je položaj postal jase. Opazil je, da je voda odnesla železniški most in na svoje veliko zadovoljstvo ugotovil, da bi vlak zgrmel v prepad, če ga ne bi rešil tisti zvesti pes. Vsa ta zgodba pa je imela tudi še v drugem oziru razveseljiv konec. Kakor poročajo iz Sofije, je bolgarski prometni minister tega vrlega psa, ki je tako odlično zastopal svojega vestnega gospodarja, imenoval za državnega upokojenca. Sklenjeno je bilo, da bo pes vse svoje življenje dobival hrano od države. Železniški čuvaj, ki je kljub svojim težkim telesnim poškodbam skušal izpolniti svojo dolžnost, pa je prejel visoko denarno nagrado in je takoj tudi napredoval na višjo stopnjo.

Rumeno korenje, rumeno koleraho in krmilno pešo kupuje Gospodarska zveza, Ljubljana, Bleiweisova cesta št. 29.